

ESPAI D'OPINIONS**Nº310**
Juliol 2013**Alexandre Duran i Grant****Economista i vicepresident de
Fiare Illes Balears****LA DESTRUCCIÓ DE SES FONTANELLES
I ELS TEUS ESTALVIS**

Les darreres notícies que s'han publicat a la premsa són que els promotors del projecte de centre comercial de Ses Fontanelles han trobat un client. Quan el centre comercial estigui construït, la immobiliària transnacional Unibail-Rodamco amb seu a França comprarà el centre comercial per uns 350 milions d'euros. Si pensam que la inversió prevista pels promotors és d'uns 250 milions d'euros, el guany és espectacular: 100 milions d'euros per destruir el darrer espai natural humit de la badia de Palma. Així les coses, està clar que als promotors els interessa que el projecte es faci realitat.

Qui està darrera el projecte de Ses Fontanelles?

Però qui són els promotors? I, pel que ens interessa en aquest article, d'on treuen els doblers per a tirar endavant el projecte de Ses Fontanelles? Rarament les immobiliàries realitzen promocions únicament amb recursos propis. És a dir, es solen endeutar amb els bancs per a obtenir el finançament necessari per a poder finalment vendre el centre comercial, l'edifici, el solar, etc. que tinguin entre mans. Esperen obtenir un guany superior a allò que han de retornar al banc, interessos inclosos.

En un altre article recent (<http://s.coop/fontanelles>) vaig fer un repàs de com el projecte de Ses Fontanelles depèn del finançament i suport dels bancs i com aquests són part activa que pressiona perquè es realitzi el projecte. En aquest article vull exposar el vincle que hi ha entre els estalvis de molts de nosaltres i com aquests, inconscientment, financen una activitat destructora amb la qual no hi estam d'acord. Però hi ha alternatives.

El projecte urbanitzador que amenaça Ses Fontanelles el promoció una empresa anomenada Aqua Mágica SL la qual és propietat en un 70% de Riofisa, una immobiliària que es dedica a la promoció de centres comercials. El 30% restant pertany a altres accionistes minoritaris de Mallorca.

Riofisa és una filial de la immobiliària Colonial, cotitzada a la borsa de Madrid. Amb la crisi immobiliària del darrer lustre, com moltes altres immobiliàries Colonial va patir greus problemes financers amb els projectes que tenia en marxa. Les immobiliàries rebien finançament bancari per als seus projectes. Per això, l'esclat de la bombolla immobiliària va agafar molts bancs i caixes d'estalvi (ara reconvertides a bancs amb accionistes i ànim de lucre) amb crèdits a projectes ara irrealitzables i sense valor.

En el cas d'Aqua Mágica-Riofisa-Colonial, tenim que una part del deute que tenia l'empresa matriu (Colonial) va ser reconvertit en accions. Així, uns quants bancs es varen convertir de prestamistes a principals propietaris de la immobiliària. Per altra banda, aquests mateixos bancs varen continuar donant crèdit al grup Colonial de forma que el mantenen en vida. L'interès per als bancs ara és que Colonial pugui continuar venent centres comercials com el de Ses Fontanelles per dues raons: perquè pugui tornar els crèdits als bancs i perquè pugui recuperar el valor de les accions que ara són propietat dels mateixos bancs.

Per a Ses Fontanelles, això significa que els bancs tenen un fort interès en què es realitzi el centre comercial. Ses Fontanelles és un actiu de Colonial-Riofisa-Aqua Mágica que, si no es construeix el centre comercial, no tindrà valor i aleshores els bancs surten perdent, tant perquè el grup immobiliari no els podrà retornar el deute com perquè el valor de les accions en cartera dels bancs baixarà.

Quins són els bancs que donen suport a la destrucció de Ses Fontanelles?

La paradoxa de tot això és que entitats financeres on molts de nosaltres tenim estalvis resulta que els utilitzen per a finançar a baix cost –o donar suport o aval– un projecte contra el qual ens manifestam al carrer, lluitam políticament i invertim el nostre temps i energia. Aquests bancs pressionen perquè el projecte es dugui a terme.

El grup Colonial propietari de Riofisa i Aqua Magica SL està ens mans del banc alemany Commerzbank (19,8%), el francès Crédit Agricole (19,7%), la catalana CaixaBank-La Caixa (5,8%), l'estatunidenc Goldman Sachs (4,9%) i l'espanyol Banco Popular (4,6%). Crédit Agricole és accionista significatiu del banc espanyol Bankinter (9,9%) i el Banco Popular és propietari de l'històric Banco de Crédito Balear ("Es Crèdit") o del nou Targo Bank, ambdós presents als carrers de les nostres Illes. Aquests bancs, a més, estan concedint a Colonial i les seves filials crèdits per milers de milions d'euros.

Així les coses, ens trobam amb una contradicció entre l'acció política de persones i entitats i allò que permeten els nostres estalvis. No podem obviar el poder que tenen els nostres estalvis per a permetre un tipus d'activitat amb la que estam completament en desacord. I com a tota forma de poder, tenim una responsabilitat individual i col·lectiva sobre l'ús que en feim. Els estalvis de les persones i entitats (pensau en la vostra associació de veïns, entitat cultural,

club de majors, partit polític, empresa, etc.) tenen un poder d'acció enorme en forma de crèdit, que nosaltres no veiem o no ens deixen veure per manca de transparència o perquè fins fa poc no consideràvem que fos una responsabilitat nostra. Cedíem aquesta responsabilitat als poders públics. Però aquests, malauradament, són molt sovint presoners dels mateixos bancs.

El cas de Ses Fontanelles és la punta de l'iceberg. Els bancs i les antigues caixes d'estalvi com Sa Nostra (ara Banca Mare Nostrum-BMN), Bancaixa (ara Bankia), la CAM (ara integrada a Banc Sabadell) han promogut activament el desenvolupament de projectes immobiliaris destructius (vegeu per exemple el cas de Sa Nostra publicat a l'Ara Balears: <http://s.coop/1ra6d>).

El crèdit que es dóna amb els nostres estalvis podria anar a altres activitats, si nosaltres ho poguéssim decidir. Si tenim estalvis en alguna d'aquestes entitats i creiem que Ses Fontanelles o els espais naturals en general s'han de preservar, no hauríem de dormir gaire tranquils.

Un alternativa coherent: les finances ètiques

Moltes vegades els que criticam les pràctiques de bancs i empreses, generalment transnacionals, rebem com a contestació que no hi ha alternatives. Que no podem canviar-ho si no es fa per la via política. Idò bé, en qüestió de finances ja existeixen alternatives per al dia a dia: les finances ètiques o banca ètica. Les entitats que es troben més a prop de nosaltres són principalment la caixa d'estalvis de Pollença en el seu compte d'estalvi ètic, el banc Triodos o la cooperativa de crèdit Fiare-Banca Ètica.

Les finances ètiques cerquen no només la rendibilitat econòmica sinó també la social i ambiental en l'ús dels doblers que després es cedeixen com a crèdit; són transparents perquè sabem on va cada cèntim dels crèdits; i inverteixen en activitats coherents amb els valors dels estalviadors (i socis en el cas de les cooperatives). El cas de la cooperativa de crèdit Fiare-Banca Ètica ens permet, com a cooperativa, la participació en les decisions importants sobre les orientacions de l'entitat (què volem?), la seva gestió (com?) o les persones que la representen (qui?), entre molts d'altres aspectes. Fiare és o serà allò que els seus socis decideixin de forma democràtica i participativa.

Molta gent no volem la destrucció d'espais així com tampoc volem una agricultura industrialitzada, contaminant i depenent del petroli, unes energies brutes i causants del canvi climàtic, un comerç injust amb productors i països del Sud, una cultura i valors socials individualistes, un habitatge subjecte a l'especulació, i moltes d'altres coses. Malauradament, les entitats financeres convencionals només cerquen el guany fàcil i assegurat i aquests tipus d'activitats econòmiques els hi proporcionen.

Aleshores tenim una alternativa pràctica al pensament econòmic convencional de la immensa majoria d'economistes. Els economistes convencionals creuen que la seva professió és una ciència desproveïda de valors, neutra, objectiva. Però no, l'activitat econòmica és humana i conseqüentment no és neutral, no

es desenvolupa mitjançant mecanismes automàtics o involuntaris com si fos una llei de la naturalesa. No debades, la ciència econòmica convencional es basa en principis newtonians: la força que duu a l'equilibri entre l'oferta i la demanda és l'equivalent a la llei de la gravetat que ho regeix tot. Curiosament, la física actual ha abandonat aquest paradigma però l'economia no.

Emperò, tota decisió econòmica és, en darrer terme, una decisió ètica, assumida des d'un marc determinat de conviccions i "a priori" i les conseqüències de les quals afavoreixen a uns i perjudiquen a uns altres. Per això, les nostres decisions de consum (i l'ús de productes financers com el compte corrent és també una decisió de consum) són vots que emetem a diari en favor d'una o altra activitat econòmica. Es pot afirmar, aleshores, que tenim més poder polític des del nostre consum diari per a decidir el tipus de societat que volem que exercint el nostre dret de vot quadriennal.